

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
WERKGELEGENHEID, ARBEID EN
SOCIAAL OVERLEG

Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk

Advies nr. 195 van 15 april 2016 over het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk

I. VOORSTEL EN MOTIVERING

Bij brief van 17 juni 2015 heeft de Minister van Werk dit ontwerp van koninklijk besluit aan de Voorzitster van de Hoge Raad PBW overgemaakt met de vraag een advies over dit ontwerp van koninklijk besluit te geven.

Toelichting:

Dit ontwerp van koninklijk besluit heeft tot doel de leeftijdsgrens, waarbij het mogelijk is een afwijking toe te staan op het verbod voor jongeren om gevaarlijke arbeid te verrichten, te verhogen tot 16 jaar.

Het OKB beperkt het toepassingsgebied van artikel 10 van het KB jongeren op het werk van 3 mei 1999 tot de jongeren op het werk (bedoeld in dit artikel) die minimum 16 jaar oud zijn om het KB jongeren conform te maken aan artikel 3.3 van de conventie nr. 138 over de minimum leeftijd van de IAO (Internationale Arbeidsorganisatie) en een einde te stellen aan een zeer lange periode van niet-conformiteit met dit verdrag.

Artikel 3 van het verdrag nr 138 van IAO luidt:

VRIJE, NIET OFFICIELE VERTALING

Artikel 3

1. De minimumleeftijd voor toegang tot elk type van tewerkstelling of arbeid die, door de aard ervan of de omstandigheden waarin deze wordt uitgevoerd, de gezondheid, de veiligheid of de moraliteit van de jongeren in gevaar kan brengen mag niet lager zijn dan achttien jaar.

2. De types van tewerkstelling of van arbeid bedoeld in paragraaf 1 hierboven zullen worden bepaald door de nationale wetgeving of de bevoegde autoriteit, na raadpleging van de betrokken werkgevers- en werknemersorganisaties, als deze bestaan.

3. Niettegenstaande de bepalingen van paragraaf 1 hierboven, kan de nationale wetgeving of de bevoegde autoriteit, na raadpleging van de betrokken werkgevers- en werknemersorganisaties, als deze bestaan, de tewerkstelling of de arbeid toestaan van jongeren vanaf de leeftijd van zestien jaar op voorwaarde dat hun gezondheid, hun veiligheid en hun moraliteit volledig worden gewaarborgd en dat zij, in de overeenstemmende bedrijfstak, specifiek en passend onderricht of een beroepsopleiding hebben gekregen.

De aanpassing van de Belgische wetgeving is nodig omdat België dit verdrag geratificeerd heeft.

De CEARC (controleorgaan van de Internationale Arbeidsorganisatie) heeft in volgende bewoordingen gevraagd deze aanpassing door te voeren

(uittreksel van « een opmerking van de (CEARC) aangenomen in 2010 en gepubliceerd ter gelegenheid van de 100ste zitting van de Internationale Arbeidsconferentie (2011), beschikbaar op http://www.ilo.org/dyn/normlex/fr/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_ID:2333499):

OFFICIEUZE VERTALING

« ... In haar voorgaande toelichtingen, had de commissie opgemerkt dat luidens artikel 8 van het koninklijk besluit betreffende de bescherming van jongeren op het werk van 3 mei 1999 het verboden was jongeren op het werk arbeid te la-

ten verrichten die als gevaarlijk wordt beschouwd, zoals die welke bepaald is in het tweede lid van artikel 8 van het besluit, waardoor de jongeren blootgesteld worden aan giftige of carcinogene stoffen, stoffen die erfelijke genetische veranderingen veroorzaken, stoffen die tijdens de zwangerschap schadelijke gevolgen hebben voor de foetus of die voor de mens anderszins schadelijke chronische werking hebben

Artikel 10 van het besluit bepaalde dat dit verbod niet van toepassing was op «jongeren op het werk», met uitsluiting van de studenten werknemers.

Krachtens artikel 2 van het koninklijk besluit, beoogde de uitdrukking «jongere op het werk» alle minderjarige werknemers die 15 jaar zijn of ouder en die niet meer onder de voltijdse leerplicht vielen, de leerling, de stagiair, de scholier en de student.

De commissie had gewezen op de aanwijzingen van de regering volgens dewelke de toestemming om gevaarlijke werkzaamheden te verrichten, bij wijze van afwijking, enkel betrekking had op de «jongere op het werk» die een beroepsopleiding volgde, onder voorbehoud dat de volgende voorwaarden zijn voldaan : de werkzaamheden of de aanwezigheid van de jongeren op de gevaarlijke plaatsen moest noodzakelijk zijn opdat hun beroepsopleiding niet zou worden onderbroken of in gevaar gebracht, preventie maatregelen moesten worden genomen; en de werkzaamheden moesten worden uitgevoerd in het bijzijn van een ervaren werknemer.....

- ..., de commissie herinnert eraan dat krachtens artikel 3, paragraaf 3, van de overeenkomst de nationale wetgeving of de bevoegde autoriteit, na raadpleging van de betrokken werkgevers- en werknemersorganisaties, de tewerkstelling of arbeid kan toestaan voor jongeren vanaf de leeftijd van 16 jaar, op voorwaarde dat hun gezondheid, hun veiligheid en hun moraliteit volledig worden gewaarborgd en dat zij, in de overeenstemmende bedrijfstak, een specifiek en passend onderricht of een beroepsopleiding hebben gekregen.

De commissie verzoekt de regering dringend om de noodzakelijke maatregelen te nemen om zich ervan te vergewissen dat de jongeren op het werk die tewerkgesteld zijn voor werkzaamheden die als gevaarlijk worden beschouwd, zoals bepaald in artikel 8, 2de lid, van het besluit van 3 mei 1999 pas mogen werken vanaf 16 jaar, overeenkomstig artikel 3, paragraaf 3, van de overeenkomst."

Het Uitvoerend Bureau heeft op 8 september 2015 kennis genomen van dit ontwerp van besluit en er verder over te raadslagen op 29 september, 10 november, 11 december 2015, 26 februari en 11 maart 2016.

Een commissie ad hoc heeft op 24 februari 2016 plaatsgevonden om dit OKB (en mogelijke alternatieven) te bespreken onder sociale partners, deskundigen en de administratie (AD Humanisering van de arbeid van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg).

Tijdens deze vergadering van de commissie ad hoc heeft de administratie een alternatief voorstel (zie bijlage) voorgesteld dat rekening houdt met sommige opmerkingen van de sociale partners.

Op 11 maart 2016 heeft het Uitvoerend Bureau beslist het ontwerp voor advies voor te leggen aan de Hoge Raad, via een schriftelijke elektronische procedure.

De schriftelijke elektronische procedure is op 31 maart 2016 gestart en is op 15 april 2016 beëindigd.

II. ADVIES VAN DE HOGE RAAD VAN 15 april 2016

Het advies van de Hoge Raad is gedeeltelijk unaniem en gedeeltelijk verdeeld.

II.A. Unanieme standpunten:

De Hoge Raad brengt unaniem een gedeeltelijk positief en gedeeltelijk negatief advies uit over het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het artikel 10 van het koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk.

De Hoge Raad wenst uiteraard dat de Belgische regelgeving zo vlug mogelijk conform is met de conventie nr. 138 van de IAO, onder meer betreffende de leeftijdsdrempel van 16 jaar opgelegd in artikel 3.3. van het verdrag voor de categorieën van jongeren die bedoeld worden in artikel 3.3.

Daarom vraagt de Hoge Raad rekening te houden met het exacte toepassingsgebied van de conventie nr. 138 van de IAO (en dus rekening te houden met artikel 6 dat leerlingen, stagiairs en leerjongens betreft) en met de mogelijkheden die gegeven worden aan de Staat door het IAO-verdrag om het toepassingsgebied van de Belgische regelgeving betreffende de bescherming van jongeren op het werk te bepalen na raadpleging van de sociale partners.

De Hoge Raad stelt vast dat het OKB enkel betrekking heeft op artikel 10 van het KB jongeren.

De Hoge Raad merkt op dat artikel 10 van het KB jongeren nu alle categorieën van jongeren op het werk beoogt die bedoeld worden in art. 2 van het KB jongeren (en dus ook de jongeren van minder dan 16 jaar) met uitzondering van de jobstudenten (een specifieke afwijking voor de jobstudenten is voorzien in artikel 11 van het KB jongeren).

De Hoge Raad vreest dat het opleggen van een minimumleeftijd van 16 jaar voor alle categorieën van jongeren op het werk bedoeld in art. 10 van het KB jongeren de organisatie van vorming in het gedrang brengt:

- van « leerlingen en studenten » omschreven in artikel 2, 5° van het huidige KB jongeren,
- van de « leerjongens » en « leermeisjes » omschreven in art. 2, 2° van het huidige KB jongeren,
- van de stagiairs omschreven in artikel 2,1° van het KB van 21 september 2004 betreffende de bescherming van stagiairs (gelet op het feit dat krachtens artikel 3 van het KB stagiairs het artikel 10 van het KB jongeren van toepassing is op stagiairs).

De Hoge Raad merkt op dat het belangrijk is dat de wijziging van het KB jongeren de organisatie van technisch en beroepsonderwijs, van stages in bedrijven en van beroepsopleidingen van personen verbonden door een leerovereenkomst niet belemmert.

De Hoge Raad merkt op dat het OKB noch de lijst van gevaarlijke werken wijzigt (in principe verboden voor de jongeren) die bedoeld wordt in artikel 8 en in de bijlage van het KB noch de afwijkingsvoorwaarden (andere dan de leeftijdsdrempel) bedoeld in artikel 10 van het KB jongeren die het mogelijk maken bepaalde jongeren tewerk te stellen voor gevaarlijke werken.

Gelet op alle voornoemde overwegingen, waaronder de noodzaak het KB jongeren conform te maken aan het IAO-verdrag nr. 138, vraagt de Hoge Raad aan de Minister om zijn oorspronkelijk ontwerp van besluit te herzien en stelt voor aan de Minister om gebruik te maken van het alternatieve voorstel dat opgenomen is als bijlage [kortelings opgemaakt door zijn administratie] en om rekening te houden met de suggesties en aanvullende vragen van de sociale partners in dit advies.

Voorstelling van het alternatieve voorstel dat opgenomen is in de bijlage.

Het alternatieve voorstel in bijlage herformuleert en actualiseert enerzijds artikel 2 van het KB jongeren en anderzijds artikel 10 van het KB jongeren om rekening te houden met de art. 3.3. en 6 van de IAO-conventie nr. 138 en met de hoger geciteerde opmerkingen van de sociale partners.

Aanvullende opmerking en suggesties van de sociale partners

De sociale partners stellen vast dat het alternatieve voorstel conform is aan de IAO-conventie nr. 138 maar vragen aan de Minister en aan de administratie na te gaan of het wel degelijk conform is met de richtlijn nr. 94/44/EEG van 22 juni 1994 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk (inzonderheid de art. 4 en 7).

De Hoge Raad vraagt dat de ge vulgariseerde uitleg van de nieuwe regelgeving op de website van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg gepubliceerd wordt wanneer het nieuwe koninklijk besluit gepubliceerd wordt.

Bovendien vraagt de Hoge Raad ook dat in de regelgeving en de toelichting op de website van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg duidelijk en uitdrukkelijk aangegeven wordt welke beschikkingen van het KB jongeren (bijvoorbeeld nieuw voorgesteld artikel 10, § 2) van toepassing zijn op de stagiairs bedoeld in artikel 2, 1° van het KB van 21 september 2004 betreffende de bescherming van stagiairs.

De Hoge Raad wenst ook dat de notie “student werknemer”/jobstudent (vermeld in art. 2, 4° van het huidige KB jongeren) behouden blijft in het KB jongeren om de jongere aan te wijzen die gedefinieerd is in het nieuwe in de bijlage voorgestelde art 2, 1°, e).

II.B. Verdeelde standpunten:

II.B.1 Standpunten van de vertegenwoordigers van de representatieve werknemersorganisaties

Betreffend artikel 10, §1er, 3° van het KB jongeren (in bijlage) stellen de vertegenwoordigers van de representatieve werknemersorganisaties voor “*of door de werkgever zelf*” toe te voegen aan “*de werkgever... verzekert er zich van dat de preventiemaatregelen doeltreffend zijn en gecontroleerd worden door een lid van de hiërarchische lijn aangewezen door de werkgever*”.

II.B.2 Standpunten van de vertegenwoordigers van de representatieve werkgeversorganisaties

De vertegenwoordigers van de representatieve werkgeversorganisaties suggereren dat, met het oog op een betere leesbaarheid van het KB jongeren, de afwijkingen van het verbodsprincipe op een positieve wijze geformuleerd worden, d.w.z. te schrijven “*In afwijking van... is het toegelaten om ...*” (in plaats van te schrijven “*Het verbod bedoeld in ... is niet van toepassing op*”).

De vertegenwoordigers van de representatieve werkgeversorganisaties aanvaardden het vermelde alternatieve voorstel in bijlage te steunen als tijdelijke oplossing om het KB jongeren vlug conform de IAO-conventie nr. 138 te maken.

Op lange termijn verlangen zij een grondige herziening van de regelgeving betreffende de bescherming van jongen op het werk (in het kader van een arbeidsrelatie of van een relatie die gelijkgesteld wordt met een arbeidsrelatie met het oog op welzijn op het werk).

In het algemeen menen zij dat de regelgeving betreffende de bescherming van de jongeren op het werk idealiter de gemeenschappelijke regels voor de bescherming van jongeren op het werk zou moeten vermelden rekening houdend met de leeftijd van de jongeren, zijn ervaring of het gebrek eraan en van de risico's los van het statuut van de jongere.

Het specifieke in bepaalde statuten van jongeren (bijvoorbeeld: gezondheidstoezicht, tariefregeling van de prestaties van de EDPBW voor stagiairs...) zou het voorwerp moeten zijn van uitdrukkelijke specifieke beschikkingen.

Tot slot verheugt het de Hoge Raad zich dat de operationele doelstellingen van de nationale strategie welzijn op het werk 2016-2020, hem door de Minister voor advies verschillende prioritaire acties voor 2016-2017 bevatten betreffende de integratie van welzijn op het werk in onderwijs en opleiding, onder andere: “*de administratie zal onderzoeken hoe het KB jongeren aangepast kan worden ten einde beter rekening te houden met de realiteit van de jongeren die een vorming volgen op de arbeidsplaats.*”.

III. BESLISSING

Het advies aan de Minister van Werk bezorgen.

BIJLAGE VAN PUNT II.A. VAN HET ADVIES VAN DE HOGE RAAD PBW VAN XXX MAART 2016

ALTERNATIEF VOORSTEL OM HET KB JONGEREN OP HET WERK (art.2 et 10) om het KB jongeren op het werk in overeenstemming met het verdrag n°138 van IAO brengen

OKB tot wijziging van het koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk

- Wat de herziening van artikel 2 betreft (toepassingsgebied) :

“Artikel 2 van het koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 3 mei 2003 en 21 september 2004 wordt vervangen als volgt:

Art. 2.- Voor de toepassing van de bepalingen van dit besluit wordt verstaan onder:

1° jongere op het werk:

- a) elke persoon van 15 tot 18 jaar, die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een arbeidsovereenkomst of krachtens een statuut waarbij zijn rechtspositie eenzijdig is geregeld door de overheid;
- b) elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die tewerkgesteld wordt krachtens een leerovereenkomst;
- c) elke persoon die niet meer onderworpen is aan de voltijdse leerplicht en die arbeid verricht krachtens een overeenkomst gesloten in het kader van een opleidingstraject;
- d) een leerling of student die een studierichting volgt waarvan het opleidingsprogramma voorziet in een vorm van arbeid die in de onderwijsinstelling wordt verricht;
- e) elke persoon die tewerkgesteld wordt in het kader van een arbeidsovereenkomst voor tewerkstelling van studenten bedoeld in titel VI van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten;

2° opleidingstraject: elk traject dat bestaat uit een theoretische en/of algemene vorming in een opleidingsinstelling en die aangevuld wordt met een praktische opleiding bij een werkgever.

3° comité: het comité voor preventie en bescherming op het werk, bij ontstentenis van een comité, de vakbondsafvaardiging en bij ontstentenis van een vakbondsafvaardiging, de werknemers zelf overeenkomstig de bepalingen van artikel 53 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.”

- Wat de herziening van artikel 10 betreft (afwijking op het verbod):

“**Artikel 10** van hetzelfde besluit wordt vervangen als volgt:

Art. 10.- §1. Het verbod bedoeld in artikel 8 is niet van toepassing op de personen bedoeld in artikel 2,1° a), indien de volgende voorwaarden worden vervuld:

1° deze personen zijn tenminste 16 jaar oud;

2° de werkgever zorgt er voor dat deze personen een specifieke en adequate opleiding hebben ontvangen in functie van de sector waarin de activiteit wordt uitgevoerd of ziet er op toe dat zij de nodige beroepsopleiding hebben ontvangen;

3° De werkgever treft de preventiemaatregelen bedoeld in artikel 4, vergewist zich ervan dat deze preventiemaatregelen effectief zijn en door een lid van de hiërarchische lijn, aangewezen door deze werkgever, worden gecontroleerd;

4° de werkgever ziet er op toe dat de activiteiten en de aanwezigheid op de plaatsen bedoeld in artikel 8, tweede lid enkel kunnen plaats vinden in het bijzijn van een ervaren werknemer.

§2. Het verbod bedoeld in artikel 8 is niet van toepassing op de personen bedoeld in artikel 2, 1°, b), c) en d), indien de volgende voorwaarden worden vervuld:

1° de activiteiten of de aanwezigheid op de plaatsen bedoeld in artikel 8, tweede lid zijn onontbeerlijk voor hun beroepsopleiding;

2° De werkgever treft de maatregelen bedoeld in §1, 3° en 4°.”